Дəрбəнд

ДОСТЛУГ. ГАРДАШЛЫГ. БИРЛИК

100 јүз ил сизинлəјик 1920-2020

Тəсисчилəр: ДАҒЫСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫН МƏТБУАТ ВƏ ИНФОРМАСИЈА НАЗИРЛИЈИ

12+

№50 (98294) 1920-чи илдəн чыхыр 11 декабр 2020-чи ил чүмə. *Гијмəти 2 рубл.*

ВЛАДИМИР ПУТИН ӨЛКƏНИН ƏРАЗИ БҮТӨВЛҮЈҮНҮН ПОЗУЛМАСЫНА КӨРƏ ЧИНАЈƏТ МƏСУЛИЈЈƏТИ НƏЗƏРДƏ ТУТАН ГАНУН ИМЗАЛАЈЫБ

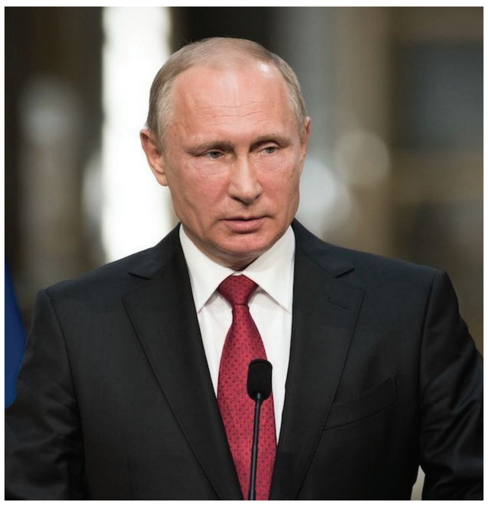

Русија Чинајəт Мəчəллəсинə “Əрази бүтөвлүјүнүн позулмасы” маддəси əлавə олунуб. Президент Владимир Путин Русија əразисинин бир һиссəсинин өзүнүнкүлəшдирилмəсинə, јахуд əрази бүтөвлүјүнүн позулмасына јөнəлмиш фəалијјəтə көрə 10 ил мүддəтинəдəк азадлыгдан мəһруметмə чəзасы вə əразинин өзүнүнкүлəшдирилмəсинə илк дəфə чағырыша көрə инзибати чəза нəзəрдə тутан ганунлар пакетини имзалајыб. Ганунда сəрһəдлəрин делимитасијасы, демаркасијасы, редемаркасијасы просеси истисна едилир.Русијанын əрази бүтөвлүјүнүн позулмасына чағырыша көрə инзибати чəза алан шəхс бу һəрəкəти тəкрарладығы тəгдирдə 6 илдəн 10 илəдəк азадлыгдан мəһрум едилə билəр.

Телман Таһирли

ГƏҺРƏМАНЛАРЫМЫЗЛА ФƏХР ЕДИРИК

Серкеј Меликов дағыстанлылары Вəтəн Гəһрəманлары Күнү мүнасибəтилə тəбрик етди

Декабрын 9-да Дағыстан Республикасынын башчысы вəзифəсини мүвəггəти ичра едəн Серкеј Меликов республика сакинлəрини Вəтəн Гəһрəманлары Күнү мүнасибəтилə тəбрик етмишдир.

Бу күн өлкə гаршысында хидмəтлəри əн јүксəк дөвлəт мүкафатларына лајиг көрүлəн һəмвəтəнлəримизə, сојдашларымыза һөрмəт едирик. Һəр бир гəһрəманын һəјат јолу өз халгы гаршысында јүксəк вəзифə вə мəсулијјəт һиссинин бариз нүмунəсидир. Чəсарəт, руһун күчү, Вəтəнə сəдагəт, Дағыстан халгынын əн вачиб характер хүсусијјəтлəриндəн биридир, һансы ки, əн чəтин вəзијјəтдə гəһрəманларымызын Көстəрдиклəри чəсарəт, ирадə вə гəтијјəт һəмишə нүмунə кими көстəрилмишдир.

Вəтəн уғрунда чанларыны вə сəјлəрини əсиркəмəјəн гəһрəманларымызла гүрур дујуруг, бизə чəсарəт, шучаəт вə вəтəнпəрвəрлик əнəнəлəрини өтүрəн шəрəфли əчдадлары хатырлајырыг. Бөјүк Вəтəн мүһарибəси иштиракчыларынын- ганлы-гадалы мүһарибəдə галиб кəлəнлəрин гаршысында баш əјирик.

Көркəмли əмəллəри вə газандыглары уғурлар бизим үчүн мəнəви бəлəдчи олмуш вə бу күн јени наилијјəтлəрə илһам верəн бүтүн гəһрəманлара үрəкдəн тəшəккүр едирəм. Сизə мөһкəм чансағлығы, сүлһ, əмин-аманлыг, хејирхаһлыг вə фираванлыг дилəјирəм»,-тəбрикдə дејилир.

Дағыстанын тəһсил мүəссисəлəриндə јени ил тəдбирлəрини гадаған едиблəр

Дағыстанын тəһсил мүəссисəлəриндə јени ил тəдбирлəрини гадаған едиблəр. Дағыстан Республикасы үзрə Роспотребнадзорун рəһбəри Николај Павлов бу күн үчүн јаранмыш епидемиоложи вəзијјəт барəдə мəрузə етди. Бу мəлуматы «Дағыстан» республика информасија акентлији јајыб.

Сон һəфтəдə мүшаһидə етдијимиз кими коронавирус хəстəликлəринин сајы артыр. Николај Павлов бунун əсас сəбəбини маскалы режимə əмəл едилмəмəсиндə көрүр. Хəстəлијин јајылмасына сəбəб даһа бир амил тој вə дикəр күтлəви тəдбирлəрə баш чəкмəкдир.

Өз нөвбəсиндə, бир сыра мəһдудлашдырычы тəдбирлəрин тəтбиг едилмəсини төвсијə етди. Онларын арасында епидемиолокијанын јахшылашмасына гəдəр инсанларын иштиракы илə ибадəтин гадаған едилмəси, вəтəндашларын дини ајинлəр, никаһлар заманы инсанларын сајына мəһдудијјəт гојулмасына мүвəггəти олараг дини биналара баш чəкмəсинин дајандырылмасы вардыр.

Гејдијјат шөбəси органлары тəрəфиндəн 10 нəфəрдəн чох олмајан шəхсин иштиракы илə никаһ гејдијјатынын апарылмасы тəклиф олунур. Əһалијə хидмəт көстəрəн тичарəт, ичтимаи, банк објектлəриндə дезинформасијаларын кечирилмəси үчүн фасилəлəрин иш режиминдə нəзəрə алынмасы вачибдир.

Николај Павлов һəмчинин 65+ јашларында вəтəндашлар үчүн декабрын 4-17-дəк өзүнү тəсдиглəрин кенишлəндирилмəсини, маскаларын вə дезинфексија едичи тəдбирлəрин кечирилмəси режиминə риајəт олунмасына нəзарəтин күчлəндирилмəсини тəклиф едиб.

Бундан башга, јени ил дə дахил олмагла, күтлəви корпоратив тəдбирлəрин кечирилмəсинə гадаға гојулмасы тəклиф едилиб.

МƏСАФƏ КӨЗЛƏМƏК ВАЧИБДИР

Дағыстанын сəнаје вə тичарəт назири ковидə гаршы мүбаризə тəдбирлəриндəн данышмышдыр

Бу күнлəрдə Дағыстан Республикасынын сəнаје вə тичарəт назири Батыр Емејев, «Дағыстан» РИА-нын сајтында журналистлəрлə көрүшмүш вə бурада республикада коронавирус инфексијасынын јајылмасы илə мүбаризə чəрчивəсиндə тəтбиг олунан мəһдудлашдырычы тəдбирлəрдəн бəһс етмишдир.

Тəдбирдə, һəмчинин сəнаје вə тичарəт назирлијинин ДР тичарəт вə истеһлак базарлары шөбəсинин мүдири Елдар Əлијев иштирак етмишдир.

Сəнаје вə тичарəт назирлијинин рəһбəри гејд едиб ки, бу күн хəстəлəнмəнин илк далғасы заманы тəтбиг олунан мəһдудијјəтлəрə гисмəн гајытмалыјыг. Бу күн тəкчə Дағыстанда дејил, Русијада вə дүнјада коронавирус инфексијасы илə хəстəлəнмə артымы мүшаһидə олунур.

«Һамымыз дајандырмағы бачардығымыз илк далғаны хатырлајырыг вə буна əсасəн тичарəт саһəсиндə тəтбиг едилəнлəр дахил олмагла, мəһдудлашдырычы тəдбирлəр көмəк етди. Бунун кичик саһибкарлығə вурачаг зијанларыны баша дүшəрəк, инди онлары чох мəһдуд вə сечичи бир шəкилдə тəгдим етмəјə чалышырыг»,- деди Емејев.

Зијафəт салонларында тојларын гадаған олунмасындан данышан Батыр Емејев, бүтүн зијафəт салонларынын киришиндə дезинфексијаедичи маддəлəр гојулмасына вə дезинфексија апарылмасына бахмајараг, белə бир салонда сосиал мəсафəни вə ја маска режимини горумағын мүмкүн олмадығыны вурғулады.

«Бəзəн тој мəрасимлəриндə гонагларын сајы 1000-1200 нəфəрə чатыр. Зијафəт салонундакы отурачаглар чох сых гојулмушдур, масалар арасындакы мəсафə аздыр. Тоја гонаглар Дағыстанын бүтүн бөлкəлəриндəн дəвəт олунурлар.

Бу күн бир чох адам зијафəт салонларыны зијарəт етмəкдəн имтина едир, лакин бир чохлары дедиклəри кими, инчимəмəк үчүн тоја кетмəлидирлəр. Милли хүсусијјəтиниз сизин өзүнүзү вə башгаларыны инфексија тəһлүкəсинə мəруз гојмаға мəчбур едир»,- деди.

Бундан əлавə, Јени ил əрəфəсиндə јүксəк тəлəбат дөврүндə алычыларын консентрасијасынын азалмасына бу күн һазырлашмағын лазым олдуғу гејд едилди. Һəр ил Јени ил əрəфəсиндə истеһлакчы тəлəбаты хејли артыр, инсанлар күтлəви шəкилдə мағазалара кедирлəр ки, бу да коронавирус инфексијасынын јајылмасы илə бағлы һазыркы вəзијјəтдə рисклəр јарадыр.

«Бурадакы пəракəндə шəбəкəлəр вə тичарəт субјектлəри мəлумат кампанијаларыны истеһлакчы трафикинин заманла дағылмасыны асанлашдырачаг шəкилдə вə јармаркалар да дахил олмагла, мүхтəлиф тичарəт форматларында тəшкил етмəлидилəр.

ГӘҺРӘМАНЛАР УНУДУЛМУР

Русија Гәһрәманы Заһид Заһидову зијарәт етдиләр

Вәтән Гәһрәманлары Ҝүнү әрәфәсиндә Дағыстан Республикасы үзрә Росгвардија идарәсинин ишчиләри вә һәрбчиләри Русија Гәһрәманы, Маһачгала ОМОН командири (1999-2005), истефада олан полис полковники Заһид Заһидову зијарәт етдиләр.

Ҝөрүш сәмими сөһбәт шәраитиндә, чај сүфрәси архасында кечди. Милли Гвардија Русија Гәһрәманына јаддагалан бир һәдијјә тәгдим етди.

Заһид Заһидов ејни заманда Әфганыстан мүһарибәсинин вә Дағыстан Республикасы әразисиндәки бүтүн һәрби тәдбирләрин иштиракчысыдыр. Гонаглар илә сөһбәтиндә Русија Гәһрәманы хидмәт илләриндәки хатирәләрини бөлүшдү, иштирак етмәли вә республика әразисиндә шәхсән рәһбәрлик етмәли олдуғу чохсајлы хүсуси әмәлијјатлардан данышды. Хидмәт илләриндә дәфәләрлә дөјүшән достларынын иткиси илә үзләшмәли олду. 16 мај 2005-ҹи ил тарихиндә Гызылјурт шәһәриндә силаһлы террорчуларын мәһв едилмәси үзрә хүсуси әмәлијјат заманы полис полковники Заһидов ағыр јараланмыш, синәсиндән ҝүллә јарасы алмыш, лакин һәкимләр ону хилас етмәји баҹармышлар.

Һал-һазырда Русијанын Гәһрәманы иҹтимаи фәалијјәтләрдә фәал иштирак едир, тез-тез республиканын мәктәбләринә вә университетләринә дәвәт олунур, бурада ҝәнҹләрлә үнсијјәт гурур, ҹәсарәт дәрсләри кечирир.

Русија Гәһрәманы ону зијарәт етдикләринә вә ҝөстәрдикләри диггәтә ҝөрә рус гвардијасына тәшәккүр едәрәк дејиб: «Гонаглары чох севирәм, амма силаһдашларым јаныма ҝәләндә икигат мәмнун олурам».

Росгвардијанын Дағыстан Республикасы үзрә КИВ-лә бирликдә мүбаризә Идарәси башчысынын көмәкчиси, полис полковники Константин Шијан, Росгвардијанын Русија Гәһрәманы хүсуси тәјинатлы дәстәсинин ветераны Заһид Заһидова тез-тез баш чәкдијини вурғулајараг деди: «Заһид Асмалавович, росгвардијачылар арасында чох бөјүк һөрмәтә лајигдир. Ҝәнҹ дөјүшчүләримизин бахаҹағы кимсә вар, нүмунә ҝөтүрәҹәк бири вар, буна ҝөрә дә онун кими ҹәсарәтли инсанларла ишчиләрин ҝөрүшләрини тез-тез кечиририк. Русија Гәһрәманлары ҝәнҹләрлә үнсијјәт гурараг зәнҝин һәјатларыны вә дөјүш тәҹрүбәләрини онлара өтүрә биләрләр».

РФ-нын Дағыстан Республикасында милли гвардија гошунлары Федерал хидмәт Идарәси офисинин мәтбуат хидмәти

Дағыстан Мүфтијаты республика сакинләрини Ҹүмә намазыны евдә гылмаға чағырды

Дағыстан Мүфтијаты бөлкә сакинләрини тәтбиг олунмуш санитарија вә епидемиоложи мәһдудијјәтләрә риајәт етмәјә чағырды вә вәтәндашлардан ҹүмә намазы дахил олмагла бүтүн намазлары евләриндә гылмаларыны хаһиш етди.
Буну ДР мүфтијатынын сәдри Шамил Әлиханов мүвафиг ачыгламасында билдириб.

Әлиханов гәсәбә имамларына бу ҹүр мүраҹиәт етди: Мәсҹид ишчиләри, һабелә хидмәтләрин ҝөстәрилмәси вә дини биналарын ишләмәси үчүн иштиракы зәрури олан шәхсләр истисна олмагла, ҹүмә намазы Роспотребнадзорун бүтүн норма вә тәләбләринә ујғун олараг мәһдудлашдырылсын.

«Сизә хатырладаг ки, Дағыстан рәһбәри вәзифәсини мүвәггәти иҹра едән Серҝеј Меликовун рәһбәрлији алтында республикаја јени бир коронавирус инфексијасынын ҝәтирилмәсинин вә јајылмасынын гаршысыны алмаг үчүн Әмәлијјат Гәрарҝаһынын иҹласында декабрын 2-дән етибарән санитарија вә епидемиоложи вәзијјәт јахшылашана гәдәр Дағыстан Роспотребнадзор башчысы Николај Попов инсанларын иштиракы илә ибадәтләрин ҝөстәрилмәсинә мәһдудијјәтләр гојмағы тәклиф етди.

Һазырлады:
Севинҹ Гулијева

Дағыстанда вәтәндашларын гәбулу епидемија вәзијјәтинә ҝөрә тәхирә салынды

Декабрын 14-дә кечирилмәси планлашдырылан Үмумрусија вәтәндашларын гәбулу, јени бир коронавирус инфексијасынын јајылмасы риски илә әлагәли епидемоложи дајанманын ағырлашмасы сәбәбиндән тәхирә салынды.

Бу барәдә «Дағыстан» республика информасија аҝентлијинә Дағыстан Республикасынын башчысы вә Һөкумәти Мүдиријјәтинин мәтбуат хидмәтиндән мәлумат верилиб.

Вәтәндашларын гәбул тарихинин тәхирә салынмасы һаггында гәрар Русија Федерасијасы Һөкумәтинин тәклифинә ујғун олараг епидемиоложи вәзијјәтин сабитләшмә дөврүнә гәдәр гәбул едилиб.

ДАҒЫСТАН ҜӘНҸЛӘР НАЗИРЛИЈИНИН РӘҺБӘРИ ВӘЗИФӘСИНИ ИҸРА ЕДӘН К. СӘИДОВ РИА «ДАҒЫСТАН»-ДА КЕЧИРИЛӘН БРИФИНГДӘ ИШТИРАК ЕТДИ

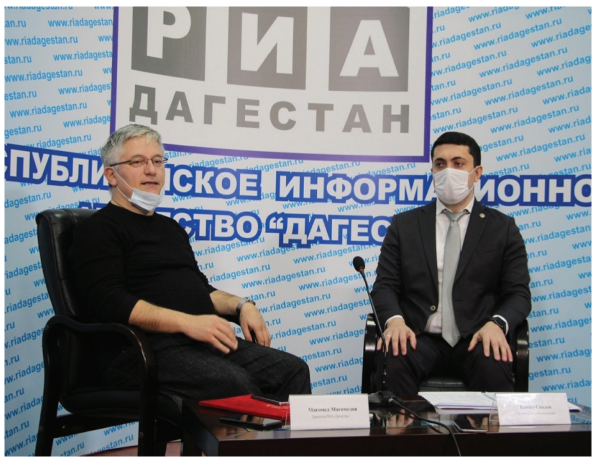

Республиканын Ҝәнҹләр Назирлијин рәһбәри вәзифәсини иҹра едән Камил Сәидов бу ҝүн хәбәр аҝентлији сајтында кечирилән брифингдә иштирак етди вә назирлијин коронавирус пандемијасы дөврүндә ҝөрдүјү ишләрдән данышды.

Апрел ајындан етибарән Дағыстан Республикасынын Ҝәнҹләр Назирлији ковидин гаршысынын алынмасы үзәриндә фәал ишләјир. Назирлијин көнүллүләри хејријјә фондлары вә Дағыстан Республикасынын Әмәк вә Сосиал Инкишаф Назирлији илә бирликдә әһалијә әрзаг пакетләринин чатдырылмасында иштирак етдиләр. «Бирликдәјик» аксијасы үчүн гәрарҝаһында һәрәкәт мәһдудијјәти олан јашлы инсанлар үчүн гида дәстләри вә дәрманларын чатдырылмасы үчүн чағырышлары гәбул едән гајнар хәтт (88002003411) фәалијјәт ҝөстәрир. Көнүллүләр һәр бәләдијјәдә ишләјирләр. Еләҹә дә о, һазырда республикада маска режиминә риајәт олунмасыны јохламаг үчүн иҹтимаи патрулларын даим фәалијјәт ҝөстәрдијини, бу ишин 130 мин нәфәри әһатә етдијини сөјләди. Ҝәнҹләр Ишләри Назирлији тибби маскаларын пајланмасы үчүн кампанијалар кечирди вә 110 миндән чох инсана иҹтимаи јерләрдә, тиҹарәт мәркәзләриндә маска тахмағын зәрурилији барәдә мәлумат верилди. Дағыстан Республикасынын Рабитә Назирлијинин дәстәји илә тәхминән 30 мин буклет пајланды.

Ҝәнҹләр Назирлији 2020-ҹи илдә «Русијанын Көнүллүләри» сајтында 12 миндән чох адам гејдијјатдан кечирди. Һазырда республикада гејдијјата алынмыш көнүллүләрин сајы 22 737 нәфәрдир. Республиканын бүтүн көнүллү корпусу тәхминән 100 мин нәфәрдир.

"Ҝәнҹләрин тәшәббүсү бизи севиндирди. Бир чох ҝәнҹләр өзләри көнүллүләр сырасына гошулду, көмәкләрини тәклиф етдиләр, бәзи ҝәнҹләр маска тикмәји тәшкил етди, бәзиләри хәстәханалара көмәк етмәк фүрсәти тапды. Үмумиликдә, апрел- ијун ајлары арасында республика дахилиндә 3000 нәфәр систематик шәкилдә чалышды « - деди о.

К. Сәидов пандемија заманы автомобил көнүллүләри һәрәкатыны јаратдыглары Дағыстан Республикасы Автомобил Идман Федерасијасынын нүмајәндәләринә үз тутдуғуну да сөјләди. Ҝәнҹләр Назирлији вә Мотор Идман Федерасијасы гида пакетләринин чатдырылмасына көмәк едән көнүллү сүрүҹүләрин һәрәкатыны јаратды. Инди «Бир һәким ҝөтүрүн» адлы бир аксијасы фәалијјәт ҝөстәрир.

Дағыстан Республикасынын Ҝәнҹләр Назирлији аптекләрдә дәрманларын гијмәтләрини вә мөвҹудлуғуну да изләди. Нојабр ајынын орталарында сон мониторинг кечирилди, нәтиҹәләри республиканын Әмәлијјат Гәрарҝаһына верилди. Бәзи дәрман чатышмазлығы вар: Тамифлу, Клексан, Фраксипарин вә Арбидол.

4 Нојабрда Ҝәнҹләр Назирлији вә " Инсан " вәгфи тәрәфиндән Маһачгалада јашлы вәтәндашлара 150 гида пакети пајланды. Көнүллүләр 130 мин гида пакетинин чатдырылмасына көмәк етди.

Дағыстан Республикасынын Ҝәнҹләр Назирлији амбулатор хәстәләр үчүн дәрманларын чатдырылмасы үчүн бир кампанија һазырлајыр. Дағыстанда 520-дән чох инсан һәким кими көнүллү олараг мүраҹиәт етди. Дағыстан, «Биз бир јердәјик» аксијасында иштирака ҝөрә Президентин хатирә медалларына даир 3- ҹү мөвзудур.Республикаја 350-дән чох медал ајрылмышдыр.

«Биз реҝионал КИВ-ләрин « Мән һәјаты сечирәм» аксијасына дәстәк вердик вә « Ковидсиз һәјаты сечирәм «адлы флашмоб башлатдыг». Брифингин сонунда Камил Сәидов бу јахынларда ачылан Реҝионал Көнүллүлүк Инкишаф Мәркәзиндән бәһс етди.

Севинҹ Гулијева

Нөвбәдә дајанан Дәрбәнд сакинләри торпаг саһәләрини алмагда давам едирләр

Бәләдијјә рәһбәринин сәлаһијјәтләрини иҹра едән Рүстәмбек Пирмәһәммәдовун сәдрлији илә бу јахынларда Русија ганунвериҹилији илә мүәјјәнләшдирилән имтијазлы вәтәндаш категоријасына торпаг саһәләринин верилмәси мәрасими кечирилди.

Бу күн үмумиликдә 15 торпаг саһәси пајланды. Әнәнәви олараг торпаг саһәләри пүшкатма јолу илә пајланырды ки, һеч ким проседурун дүзкүнлүјүнә шүбһә етмәсин.

Тәдбирдә Торпаг вә мүлкијјәт мүнасибәтләри шөбәсинин мүдири Мурад Абајев вә торпаг саһәләринин пајланмасына дәвәт олунан Дәрбәнд сакинләри дә иштирак етдиләр.

Рүстәмбек Пирмәһәммәдов шәһәр сакинләрини чохдан көзләнилән һадисә мүнасибәтилә тәбрик етди, евләрин тәзликлә тикилмәсини арзулады вә Дәрбәнд сакинләринин јашајыш шәраитинин јахшылашдырылмасына јөнәлмиш систематик ишләрин ваҹиблијини гејд етди.

Саһәләр имкансыз вә чохушаглы аиләләрә, - илләрдир нөвбә чәкән әлил аиләләринә ајрылмышдыр. Онлар шәһәрин шимал һиссәсиндә торпаг саһәләри алаҹаглар.

Бу сакинләрин һамысы торпаг саһәләри алмаг һүгугларыны тәсдигләјән бүтүн лазыми сәнәдләри тәгдим етмишләр. Вәтәндашларын онлара торпаг саһәләринин пулсуз верилмәси үчүн гејдијјатынын гануни вә әсаслы олдуғуну јохламаг үчүн хүсуси јарадылмыш комиссија үзвләри тәгдим олунан бүтүн сәнәдләрин һәртәрәфли јохланышыны апарырдылар.

-Хатырладаг ки, Дәрбәндин мүасир тарихиндә илк дәфә пулсуз торпаг саһәләри көзләмә сијаһысында оланлара јалныз кечән ил верилмишдир. Бундан сонра 135 сакин Аеропорт микрорајонунда пулсуз торпаг саһәләри алдыр.

«Русија халгларынын» Бејнәлхалг Форуму

Москвада «Русија халглары»нын 1-ҹи Бејнәлхалг Форуму давам едир. Форумун иши «Мүасир кеосијаси шәраитдә дөвләт милли сијасәтинин приоритетләри» адлы пленар иҹласдан башлајыб.

Русијанын милли мәсәләләр үзрә Федерал Акентлијинин рәһбәри Игор Баринов өз чыхышында дөвләт милли сијасәтинин тәһдидләри вә приоритетләриндән, онун һәјата кечирилмәсиндән ФАДН-ин ролундан данышды.

Иҹласда Федерасија Шурасынын бејнәлхалг мәсәләләр үзрә комитәсинин сәдри Константин Косачовун, «Норилскиј никел» ширкәтинин витсе-президенти Андреј Грачовун, Дөвләт Думасынын милли мәсәләләр комитәсинин рәһбәри Валери Газајевин чыхышлары планлашдырылыр.

Пленар иҹласда Дағыстан Республикасынын милли сијасәт вә дини ишләр назири Енрик Мүслүмовун рәһбәрлији алтында Дағыстандан нүмајәндә һејәти иштирак едир.

«Дағыстан» РИА

АНА МҮГӘДДӘСДИР, АНА ӘЗИЗДИР

Пәрванә тәк башымыза доланан аналар

Нојабр ајынын 28-дә Дағыстан Республикасынын бир чох рајон вә шәһәрләриндә Аналар Күнүнә һәср едилмиш тәнтәнәли тәдбирләр кечирилмишдир. Һәмин күн бүтүн аналарын көзләри севинҹдән парлајырды. Аналар Күнү һәм дә гадынларын үзләшдији глобал вә милли мәсәләләрә бир даһа дүнја ичтимаијјәтинин диггәтини ҹәлб етмәк, онлары нараһат едән проблемләрин һәлли јолларыны арашдырмаг мәгсәди дашыјыр. Бу бајрам һәр бир гадын үчүндүр. Бу бајрам гадынларымызын ичтимаијјәтдә ролуну, онларын әсл мәгсәдини көстәрмәк үчүн лазымдыр. Аналар евдә раһатлыг јарадыр, өз доғма очағыны горујуб сахламаг үчүн өзләрини ода-көзә вурурлар. Онлар ушагларына гајғы көстәрир, онларын рифаһы наминә кеҹә-күндүз јорулмаг билмәдән чалышыр, өмрү боју горујур, пәрванә кими өвладларынын башына доланырлар.

Бу күн һәјатларында аналыг севинҹи јашајан бүтүн гадынлар онлара үнванланмыш тәбрикләри гәбул едирләр. Һәр биримиз үчүн һәјатынын илк күнләриндән гајғы вә диггәтлә әһатә олунан, вә тәрбијә едән, дүнјаны өјрәнмәјә көмәк едән анадан даһа јахын вә әзиз бир инсан јохдур. Бир ушағын дүнјаја кәтирилмәси вә тәрбијәси онлар үчүн јалныз чохдан көзләнилән бир севинҹ дејил, һәм дә бөјүк бир мәсулијјәт, бүтүн һәјатынын мәнасыдыр. Көврәк чијинләриндә күндәлик олараг ушаглара вә аиләјә гајғы, там фәдакарлыг, сәбир вә күҹ тәләб едән очағын раһатлығыны вә истилијини дашыјырлар. Дағыстан үчүн күҹлү, бөјүк, меһрибан аиләләр һәмишә Дағлар Өлкәсинин әнәнәви тәмәлләрини горумаг үчүн мәнәви рифаһ үчүн ваҹиб бир амил олмушдур. Республикада һәр ил минләрлә көрпә дүнјаја кәлир.

Һәгиги ана мәһәббәти сәрһәд билмир. Јахшылыг вә инсанпәрвәрлик нүмунәси көстәрәрәк бүтүн руһуну бу амала бағлајанлар дәрин һөрмәтә лајигдир. .

Бир чох аиләләрдә Аналарын шәрәфинә бајрам сүфрәләри ачмаг көзәл бир әнәнәјә чеврилмишдир. Нәнәләр өвладларындан, нәвәләриндән, ејни заманда гоһумларындан вә доғмаларындан күл-чичәк дәстәләри, һәдијјәләр алдыгҹа онларын севинҹинин һәдди-һүдуду јерә- көјә сығмыр.

Дәрбәнд рајонунун әксәр кәндләриндә чохушаглы аналар чохдур. Онлардан бир нечәсинин адыны чәкмәк јеринә дүшәрди. Мәсәлән, Ҹимикәнд кәндиндән јетим галмыш үч нәвәсини бөјүдән вә бүтүн өмрү боју јерли совхозда чалышан габагҹыл әмәкчиләрдән бири сајылан Нина Мамајева, Татлар кәндиндән Елмира Әлифханова, Рүкәл кәндиндән алты ушаг анасы Сурә Кәримова, Фатимәт Султанова, Најибә Күлмәһәммәдова, Сәмајә Һәмдуллајева, Вәликәнд кәндиндән Гызһејбәт Хејруллајева, Ашағы Ҹалған кәндиндән Севилә Рамазанова, Әғләбидән олан једди ушаг анасы Муслимат Һаҹымурадова, Ашағы Ҹалған кәндиндән једди ушаг бөјүдүб боја-баша чатдыран Аминат Халикова вә јүзләрҹә башгалары.

Бу гадынлар тәрбијә етдикләри ушагларыны әдәб-әрканла һәрәкәт етмәк, бөјүјә һөрмәт, доғма јурда севки вә вәтәнпәрвәрлик руһунда бөјүдүбләр.

Дәрбәнд шәһәриндән 92 јашлы Һаҹы Сәрфиназ Талыбова сәккиз ушаг бөјүдүб, боја- баша чатдырыб, һамысына али тәһсил вериб. Һалһазырда онун нәвә-нәтиҹәләри вә һәтта көтүҹәләри дә вардыр. Һејрәтамиз дәрәҹәдә зеһнә, јаддаша маликдир, Сәрфиназ ана. Өвладлар, нәвә вә нәтиҹәләр ағбирчәк ананын әтрафына јығылдыгда бөјүк бир сијаһы әмәлә (машаллаһ, машаллаһ!) кәлир. Каш ки, мәним нәнәм дә сағ оларды, өз дүнјасыны мән һәлә балаҹа оларкән дәјишмәзди. Лакин гүдрәтли Аллаһын әмриндән чыхмаг олмаз. Артыг 18 илдир ки, севдији мүәллимлик пешәсинә садиг галараг бүтүн билик вә баҹарығыны шакирдләринин савадына сәрф едән, һамынын бөјүк рәғбәтлә-Адилә мүәллимә,-дејә мүраҹиәт етдији ипәк кими мүлајим хасијјәти олан нәнәм бизим арамызда јохдур. Аллаһ өләнләрә рәһмәт, галанлара исә узун өмүр, ҹан сағлығы версин

Ананын бирҹә варлығы нәјә десән дәјәр. Онун бир хејир-дуасыны дүнја малына дәјишмәрәм. Бүтүн аналарын, нәнәләрин бајрамы мүбарәк олсун. Өз анамын тимсалында мән онлара хошбәхтлик, көзәллик, доггуз ај үрәјинин алтында кәздирдикләри өвладларындан вә севә-севә әзизләдикләри ширин-шәкәр, нәвәләриндән, ноғул-набат нәтиҹәләриндән дәрин һөрмәт, еһтирам вә сәбр арзулајырам. Чүнки әсл Ана адына лајиг олмаг асан дејил. Бунун үчүн дөзүм, сәбр лазымдыр. Һәјатын јоллары һәмишә рәван олмур, ениши- јохушу вар. Еләә аналар танызырам ки, гаршыја чыхан чәтинликләрә синә кәрәрәк, јалныз вә јалныз өвладынын хәтринә өзүнә көстәрилән тәзјигләрә дөзүр, баласына көрә аиләсини дағытмыр, ејни заманда башгаларынын да буну етмәсинә имкан вермир вә евләринә јанан чыраг олараг һәр јери ишыгландырыр.

Әзиз аналар, Сизә ҹан сағлығы, хошбәхтлик вә аилә сәадәти, рифаһ диләјирәм. Өвладларыныз лајигли инсанлар кими бөјүсүн, сизләрә севинҹ бәхш етсинләр.

Илаһи! Гој бүтүн аналарын, ағбирчәк нәнәләрин көзләри јалныз вә јалныз севинҹдән парласын. Һеч бир ана өвлад аҹысыны, өвлад иткисини, өвлад тәһнәсини көрмәсин, һеч кәсә мөтаҹ олмасын, Амин!

Јаздығым мәгаләни ушаглыгдан бәри халам Диләфруздан ешитдијим «Анаҹан, мән сәнә чох борҹлујам, чох» маһнысындан бир куплетлә битирмәк истәјирәм.

Ана ҹан, мән сәнә чох
борҹлујам, чох,
Борҹундан чыхмаг
үчүн ҹанымы веррәм.
Сән һәр нә истәсән,
јох демәрәм, јох,
Һәјатымы верәрәм,
ҹанымы веррәм.

Амалија АҒАКИШИЈЕВА

Аналар күнү

Аналар күнү – аналарын шәрәфинә кечирилән бејнәлхалг бајрамдыр. Һәмин күн бејнәлхалг гадынлар күнүндән фәргли олараг, аналары вә һамилә гадынлары тәбрик етмәк гәбул олунуб. Бир чох өлкәләрдә бу күн мүхтәлиф күнләрә тәсадүф едилир. Үмумијјәтлә, дүнјада «Аналар күнү» мај ајынын икинчи базар күнү гејд едилир. Инкилтәрәдә XVII-XIX әсрләрдә «Аналарын базар күнү» адлы бајрам гејд олунурду. Аналарын тәбрик едилмәсинә һәср едилмиш бу бајрам Бөјүк пәһриз адланан дини бајрамын дөрдүнчү базар күнүндә кечирилирди.

АБШ-да «Аналар күнү» илк дәфә 1872-чи илдә мәшһур Америка пасифисти Күлја Уорд тәрәфиндән дәстәкләнмишдир. Күлја Уордун гәнаәтинә көрә, һәмин күн аналарын Јер күрәсиндә сүлһ наминә мүбаризәдә бирлији күнүдүр. Лакин онун бу консепсијасы нә АБШ-да нә дә дикәр өлкәләрдә өз тәсдигини тапмамышдыр. 1907-чи илдә АБШ –ын Филаделфија штатындан олан Анна Чарвиш аналарын тәбрик олунмасы тәшәббүсү илә чыхыш етмишдир. О, илин бир күнүнүн аналара һәср олунмасы, јәни бу мүнасибәтлә «Аналар күнү»нүн гејд олунмасы тәклифи илә дөвләт идарәләринә, ганунверичилик органларына вә көркәмли шәхсләрә мәктуб јазмышдыр. 1910-чу илдә илк олараг Вирчинија штаты «Аналар күнү»нү рәсми бајрам кими танымышдыр. 1914-чү илдә АБШ президенти Вудро Вилсон мај ајынын икинчи базар күнүнү бүтүн америкалы аналарын шәрәфинә милли бајрам елан етмишдир.

АБШ-ын ардынча 23 өлкә мај ајынын икинчи базар күнүнү бајрам елан етди. Даһа 30 өлкә исә бу бајрамы башга күнләрдә гејд едир.

Русија Федерасијасы Президентинин «Аналар күнү һаггында» 30 јанвар 1998-чи ил 120 сајлы фәрманына мүвафиг олараг нојабр ајынын сонунчу базар күнү өлкәдә «Аналар күнү» кими гејд олунур. Бу бајрамын тәсис олунмасы тәшәббүсү РФ Дөвләт Думасынын Аилә, гадын вә ушаг мәсәләләри Комитәси тәрәфиндән ирәли сүрүлмүшдүр.

Һәмин вахтдан етибарән һәр ил әнәнәви олараг нојабр ајынын сонунчу һәфтәси дүнјанын мүхтәлиф јерләриндә јашајан инсанлар аналары тәбрик едир, онлара күл-чичәк дәстәләри һәдијјә етмәклә,өз севки вә һөрмәтләрини ифадә едирләр.

Нојабрын 27-дә Дәрбәндимиздә мүгәддәсләрин мүгәддәси өзү үч һәрфлә јазылса да, дәјәри дүнјадан бөјүк, учадан уча олан «Аналар күнү» гејд едилди. Ана елә бир мүгәддәс сөздүр ки, ону бир шеирдә вә ја китабда јерләшдирә билмәзсән. Ана һаггында шеирләр, китаблар,әсәрләр, дастанлар јазылыб. Амма һәлә дә түкәнмәк билмәдән јазылыр. Өвлад илк сөзүнү Ана илә башлајыр илк аддымыны анасына тәрәф атыр. Ана елә бир варлыгдыр ки, инсанын она һәр јашында еһтијачы олур. Ана һаггында

јазмајан шаир, шаир сајылмаз. Анаја севки,торпаға севки, Вәтәнә севки бүтүн севкиләр көзәлдир, амма анаја олан севки, ананын өвладына олан

севкиси, һеч нә илә әвәз олунмур. Дәрбәнд вә шаирләри дә бу мөвзуја һәссас јанашырлар.

«Аналар күнү» мүнасибәтилә Дәрбәнд шәһәр игтисад вә һүгуг коллечиндә бу күн хүсуси гејд едилди. Коллечин тәләбәләри вә мүәллимләри Дағыстан халгларынын дилиндә шеирләр сөјләдиләр. Тәдбирә Дәрбәнд шаир вә јазарлары Русија вә Азәрбајчан Јазычылар бирлијинин үзвү,нәғмәкар-шаирә Зејнәб Дәрбәндли, Русија Јазычылар бирлијинин үзвү шаир, журналист Тәһмираз Имамов, шаирә Дилфуруз Ханәлијева дәвәт олунмушдулар. Шаирләр ана һаггында өз шеирләрини сөјләдиләр. Ән сонда Зејнәб Дәрбәндли өз сөзләринә Елмир Мәдәтоғлунун бәстәләдији «Анам јадыма дүшәндә» маһнысыны ифа етди вә јүксәк гаршыланды. Шаирләр өз чыхышларында тәдбирә дәвәтә көрә коллечин мүәллими Вәзирхан Дашдијевә вә коллечин бүтүн коллективинә тәшәккүр етдиләр.

Елә бу севки илә ана мәһәббәти илә «Аналар күнү»нә аид мәркәзләшдирилмиш китабхана системининдә мөһтәшәм бир тәдбир һазырладылар. Тәдбири китабхананын директору, «Дағыстан Республикасынын әмәкдар мәдәнијјәт ишчиси» Диана Һафисовна Әлијева вә Дәрбәнд шаирләри тәшкил етмишдиләр. Тәдбири Диана ханым ачараг «Аналар күнү»нүн јаранма тарихиндән вә һәр ил бу күнүн тәнтәнәли гејд олунмасындан данышды. Тәдбирдә Азәрбајчан, ләзки, Табасаран дилләриндә шеирләр вә маһнылар сәсләнди.

Тәдбирдә Дәрбәнд шаирләри Елмира Ашурбәјова, Тәһмираз Имамов, Дилфуруз Ханәлијева, Азәрбајчан Дөвләт Драм Театрынын актрисалары. Дағыстан Республикасынын әмәкдар артистләри Севда Бејбалајева вә Рәһилә Өмәрова, Ләзки Дөвләт Мусигили Драм Театрынын актрисасы, Дағыстан Республикасынын әмәкдар артисти Мјаса Мурадханова, Дәрбәнд шәһәр 1 нөмрәли орта мәктәбин ана дили мүәллими Аида Һүсејнова вә башгалары иштирак етдиләр. Севда Бејбалајеванын ифасында «Ананын сәси» маһнысы, нәғмәкар-шаирә Зејнәб Дәрбәндли «Анам јадыма дүшәндә» маһнысы тәдбир иштиракчыларынын көз јашларына сәбәб олуб. Зејнәб ханым ифа едәрәк анасызлығына көврәлиб. Тәһмираз мүәллим «Аначан» шеири илә өз көзәл чыхышыны едиб. Елмира Ашурбәјова Табасаран дилиндә «Ана» шеирини русча кәлмә-кәлмә тәрчүмә едәрәк сәсләндириб. Дилфуруз Ханәлијева «Ана» шеири илә чох көзәл чыхыш етди. Азәрбајчан театрынын актрисасы Рәһилә Өмәрова Зејнәб ханымын «Дарыхмышам ај ана» шеири илә һәр кәси көврәлдиб.

Ән сонда китабхананын директору Диана Һафисовна Зејнәб Дәрбәндлинин ифасы илә бу көврәк нотларла битән тәдбирдә дејиб ки, бу маһны тәк Зејнәб ханымын ана наләси дејил. Бу маһны бүтүн аналарыны вахтсыз итирән, пандемија хәстәлијиндән аналарыны итирән, мән дејәрдим һеч анасынын үзүнү көрмәјән өвладларын наләсидир. Аналарын күнү кими гејд едилсә дә, Аналарын күнү олмур. Чүнкү һәр күн аналарындыр. Аналарын раһат вахты олмур, ана һәр заман өз өвлады вә аиләси үчүн чалышыр. Чәннәт аналарын ајаглары алтындадыр. Бүтүн аналарымызы тәбрик едирик, дүнјасыны дәјишән аналара Аллаһдан рәһмәт диләјирик.

А. МӘММӘДОВА

16 јашлы мәктәбли 500 сәһифәли китаб јазыр

10-чу синиф шакирди Сонја Чобанова китаб јазмаг үзәриндә ишләјир. Мүәллиф информасија акентлијинин мүхбири илә сөһбәтиндә өз иши барәдә әтрафлы мәлумат вериб.

- Китаб нә һаггда олачаг вә онун һәчми нә гәдәрдир?

- Мәктәб јашлы кәнчләр һаггында китаб јазмаг гәрарына кәлдим. Онларын һәјаты мараглары һаггында әсас саһәни мараглы фикирләрлә гарышдырараг. Сентјабр ајынын орталарындан етибарән ишә башладым. Һәчминә кәлдикдә 500 сәһифәли олачаг. Һал-һазырда тәхминән 200 сәһифә јазмышам.

- Китабын ады артыг ичад едилмишдир?

-Һесаб едирәм ки, китаба дәрһал ад вермәк чәтиндир. Әввәлчә јазыланларын маһијјәтинә вармаг, даһа сонра бир китаб јазмаг лазымдыр, чүнки инди фантазија ахыны илә кедирәм вә һәр шејдән сонра әсас ады верәчәјәм. Һәр һалда, бу мараглы бир шеј олачаг.

- Бәс гәһрәманларын адлары? Бу ади Дағыстан адлары олачаг, мәсәлән Әһмәд вә Патимат?

- Јох. (Күлүр) һәтта адларын сечилмәсинә јарадычы јанашманы севирәм. Мәсәлән гәһрәманлардан бири Елеонора адланыр.

- Инди тәдрис или кедир. Китаб үзәриндә ишләмәк тәдрис просесинә, дәрсләринә демәк истәјирәм сәнә мане олмур?

- Бу мәнә һеч чүр мане олмур, бәзән һәтта һәвәс дә бирбаша дәрсдә кәлир. Мәтн үзәриндә ишләмәк, әксинә, лүғәти зәнкинләшдирир, бу да тәһсил просесинә әлверишли тәсир көстәрир.

- Аиләнин сәнин јарадычылығына мүнасибәтләри нечәдир?

- Јахшы гәбул едирләр. Анам һәмишә јаздығым романтикләрә илһамымын һарада олдуғу илә марагланыр. Галан мәсәләләрдә өз ишләримдә дәстәк һисс едирәм.

- Бәс мүәллимләр? Мәсәлән, рус дили вә ја әдәбијјаты үзрә мүәллимләр.

- Күлүр онлар мәним китаб јазмағым барәдә һеч билмирләр дә.

- Китаб јөнүмлү? Потенсиал охучу кимдир?

- Мәним әсас охучуларым јәгин ки, кәнчләрдир. Һәр кәс бу әсәрдә мараглы бир шеј тапа биләр. Үмид едирәм ки, бир нәфәсдә биләчәјиниз бир китаб олачаг.

- Бизим мәлуматымыза көрә, сән јахшы шәкилләрдә чәкирсән. Бу бачарыглар ишдә истифадә олуначаг?

- Бәли, фәрди сәһнәләр үчүн скетчһ чәкмәк планлашдырырам. Буна мәни Александр Серкејевич Пушкин илһамландырды. О, өз әдәби әсәрләри үзәриндә ишләјәркән тез-тез өз гәһрәманларынын вә мүасирләринин әлјазмалары саһәләриндә рәсм чәкирди.

- Һансы мәгамда сән баша дүшдүн ки, бүтөв бир китаб јазмаға гадирсән?

Илк дәфә китаб јазмаға алтынчы синифдә чалышдым. Бу, Америка дәһшәтли филмләринә әсасланырды. Бахмајараг ки, китаб синифдәки достларымын хошуна кәлмишди, амма китабы тамамлаја билмәдим. Адама елә кәлирди ки, фантазија бундан сонра кетмир.

- Јазаркән һансы мүәллифләрин ишинә диггәт јетирирсиниз?

Әввәлчә мән рус әдәбијјаты услубунда јазачағымы дүшүнүрдүм, амма рус классикасында чох сајда гајдалар монотонлуг вә руһ әсәрләри вар. Мән исә өзүм һаггында јазмаг вә јени бир истигамәт јаратмаг истәјирәм.

-Охучулар артыг һазыр чап олунмуш әсәрләри нә вахт көрәчәкләр?

Һал-һазырда дәгиг тарихи дејә билмәрәм. Амма чалышырам ки, јахын бир заманда мәним китабым ишыг үзү көрсүн.

Сәнә уғурлар арзулајырам!

Һазырлады: А. Мәммәдова

Беш дағыстанлы Үмумрусија Ајкидо Фестивалында чыхыш едәчәк

Бөлкәнин Идман Назирлијиндән хәбәр акентлијинә верилән мәлумата көрә, республиканын киши ајкидо милли командасы 3-7 декабр тарихләриндә Москвада бу идман нөвүнүн Үмумрусија фестивалында чыхыш едәчәк.

Фестивалда республиканын командасыны беш идманчы Магди Китинов, Шарип Мусајев, Мурад Аллаһвердијев, Садрудин Акајев, Исламутдин Һачыјев тәмсил едәчәкдир.

Дағыстан командасында М.Китинов, С.Акајев, Ш.Мусајев, М.Аллахвердијев, М.Һачыјев јер алачаг.

Фестивалын мәгсәди ајкидону әһалини бәдән тәрбијәсинә чәлб етмәјин формаларындан бири кими танытмаг, ејни заманда ајкидоја кедәнләрин техники бачарыгларыны артырмагдыр.

«Дағыстан» РИА

СПИД-Ә ГАРШЫ МҮБАРИЗӘ

«Мән һәјатә севирәм»

1-декабр - Үмүмдүнја ГИЧС-лә (Газанылмыш Иммун Чатышмамазлығы Синдромудур) (СПИД) мүбаризә күнүдүр.

Бу күнләрдә «Ваһид Русијанын Кәнч Гвардијасы» Дәрбәнд шәһәр јерли шөбәнин фәаллары Г.А. Иллизаров адына Дәрбәнд тибб коллечинин әразисиндә кечирилән «Мән һәјаты севирәм» ГИЧС-лә Мүбаризә Күнүнә һәср олунмуш ачыг тәдбирә дәвәт олунмушлар.

Тәдбири тибб коллечинин директору Светлана Һәмзәтова ачды: О, гонаглары саламлады вә ГИЧС һаггында чыхыш етди. ГИЧС XX әсрдә зүһур етмиш, јылмышдыр. Лакин бу хәстәлик илк дәфә 1981-чи илдә АБШ-да ашкар олунмушдур. Русијада илк дәфә 1986-чы илдә мүәјјән едилмишдир.

ГИЧС (СПИД) - һансы јолла кечир?

Чинси әлагә јолу илә, дамардахили инјексијалар јолу илә наркоманлар тәрәфиндән наркотик маддәләрин дамардахили гәбулу заманы, ган препаратларынын сағлам адама көчүрүлмәси заманы, көзәллик салонлары вә бәрбәрханаларда хәстәнин ганы илә тәмасда олмуш кәсичи аләтләрин истифадәси заманы (маникүр,

буна бахмајараг һазырда бүтүн дүнјада кениш јајылмагда олан, мүасир тәләбатын, һәмчинин сәһијјәнин, бүтүн бәшәријјәтин вә дүнја бирлијинин ән глобал проблемләриндән һесаб едилән бир патолокијадыр. Иммун системинин вирус мәншәли инфексион хәстәлији олан СПИД инсан организминин там депрессијасына, инфексијалара гаршы организмин үмуми мүгавимәтин кәскин зәифләмәсинә сәбәб олур, бүтүн бунлар да бир гајда олараг өлүмлә нәтичәләнир. ГИЧС (СПИД) һал-һазырда практики олараг дүнјанын бүтүн өлкәләриндә вардыр вә бөјүк сүрәтлә артмагда давам едир. Вирус дашыјычысы тамамилә сағлам көрүнә биләр. ГИЧС-ә јолухмуш инсан јолухдуғундан хәбәрсиз ола биләр. Мүасир мүаличә там сағалма вермир вә хәстәлик өлүм илә нәтичәләнир. Белә күман едилир ки, хәстәлик XX әсрин 50-чи илләриндә Мәркәзи Африкада өзүнү көстәрмәјә башламыш вә јени мутант вирус јерли әһалијә мејмунлардан кечмишдир. Даһа сонра хәстәлик Африкадан Гаити адаларына, сонра исә Америка вә Гәрби Авропаја ја-

татуаж, гулаг дешмә, үз гырхма вә с.) ГИЧС-нин симптомлары чәкини итирмәси, узун мүддәтли исһал, сәбәбсиз вә хроники көбәләк хәстәлији, узун мүддәт 37 дәрәчә гыздырма, бир ајдан чох өскүрәк. Хәстәлик заманы вирус иммун һүчејрәләрини дағыдараг, инсанын иммун системини јени инфексијалара мүгавимәтини һечә ендирир.

ГИЧС (СПИД)ә бу јолларла јолухмаг гејри - мүмкүндүр: Әл сыхмасы вә ја дикәр мәишәт контактлары (гучаглашма да дахил олма) заманы, мәишәт әшјаларындан биркә истифадә едәркән, офис әшјаларындан телефон, карандаш, компјүтер дә дахил олмагла биркә истифадә едәркән, идманла мәшғул оларкән. Беләликлә инсан ади бир инфексијадан вәфат едир. Һәлә 20 ил әввәл ГИЧС хәстәлијинә чох узагда олан бир тәһлүкә кими бахылмышдыр. Амма бу күнкү реаллыг башгадыр. Ән башлычасы профилактикадыр вә бу, даһа чох инсанларын өзүндән асылыдыр.

Тәдбирин сонунда тибб коллечинин директору Светлана Һәмзәтова гонаглара вә тәләбәләрә чан сағлығы вә уғурлар арзуламышдыр.

«Чанлы классикләр» һәфтәси кечирилмишдир

Декабрын 2-дә Дәрбәнд шәһәр мәркәзи китабханасыда «Чанлы классикләр» чәрчивәсиндә Дәрбәнд шәһәр 15 нөмрәли мәктәбин 4-чү синиф шакирдләри илә екскурсија кечирилиб.

Екскурсијада 15 нөмрәли мәктәбин китабханачысы Маријат Мөвлудовна Новрузбәјова Русија үзрә кечирилән «Чанлы классикләр» мүсабигәсинин һәртәрәфли формада мараглы ифаларыны гејд едиб.

Мәркәзи китабхананын ишчиләри Лена Јунусова вә Шәмсијә Новрузова «Һәмишә јашар классикләр»ин әсәрләриндән ибарәт сәрки тәгдим едибләр: Бунинин «Лапти», Гринин «Гырмызы јелкәнләр», Марк Твенин «Шаһзадә вә диләнчи», Антуан де - Сент-Екзјүпери «Балача шаһзадә», Шолоховун «Инәк баласы», Әһмәдхан-Абу-Бакарын «Паганини харбухдан», Паустовскинин «Пишик гапыда» вә с. Китабхананын директору Диана Әлијева ушаглара, онларын охудуғу китаблардан вә онларын ән чох севдикләри, вә севә-севә изләдикләри китабларын мүәллифләриндән мараглы сөһбәт етди. Ушаглар адлары

чәкилән мүәллифләрин әсәрләриндән һиссәләри охудулар.

Бу мараглы тәдбирин сонунда, китабхана ишчиләри ушаглара дәрсләриндә уғурлар вә һәмишә өз фәаллыгларыны горујуб сахламағы вә китаб евинә тез-тез кәләрәк, бу мараглы көрүшләрин давамлы олмасыны арзуладылар.

Ону да гејд едәк ки, ушаглар үчүн бу екскурсија, чох көзәл вә мараглы кечди. Кәләчәк нәслимиз олан ушагларымыза бејин итилији вә мүвәффәгијјәтләр арзу едирик.

А. МӘММӘДОВА

Мал әти баһала шыр

Русијада мал әтинин гијмәтләри әһәмијјәтли дәрәчәдә јүксәлә биләр. Бу барәдә 7 декабр базар ертәси әт емалЫүзрә Милли Иттифаг департаментә мәлумат вериб. Истеһсалчылар гејд едирләр ки, гијмәтләрин артымына бу мәһсул нөвү үчүн көмрүк тәнзимләнмәсинин дәјишмәси сәбәб олачаг.

Нојабрын әввәлиндә һөкумәт комиссијасы Русијаја ирибујнузлу мал-гара әтинин кәтирилмәси вә көмрүк рүсумунун дәрәчәсинин тәтбиг едилмәси үзрә тариф квотларынын 2022-чи ил јанвар ајындан етибарән ләғвини тәсдигләјиб. 2003-чү илдән Русија Федерасијасына мүәјјән мигдарда әт идхал етмәк күзәштли фаизлә мүмкүн

иди. 2020-чи илдә мал әти идхалына квота 570 мин тон тәшкил едир, лакин бир сыра өлкәләрә гадаған гојулдуғундан, дикәр өлкәләр Русијаја 417 мин тон мал әтини күзәштли гијмәтләрлә 15% тәдарүк едә биләрләр.

Милли әт Ассосиасијасы тариф сијасәтинә јенидән бахылмасынын тәшәббүскары олуб. Онун мәлуматына көрә, квотаја малик олан өлкәләр ону там сечмирләр: бу ил 200 мин тона јахын идхал мал әти кәтириләчәкдир. Бунунла әлагәдар олараг, ассосијасија квотларын механизмини сәмәрәсиз һесаб едиб. Кәнд Тәсәррүфаты Назирлијиндән билдирибләр ки, тариф квотасынын ләғв едилмәси вә рүсуму тәтбиги барәдә гәрар Аврасија Игтисади Комиссијасы Шурасынын мүзакирәсинә чыхарылачаг. Милли Иттифагда әт емалчылары һесаб едирләр ки, көмрүк-тариф тәнзимләнмәсиндә дәјишиклик мал әтинин гијмәтләринин артмасына сәбәб олачаг.

Мүтәхәссисләр әминдирләр ки, квоталар јалныз саһәнин инкишафынын һәдәф көстәричиләринә наил олдугдан сонра ләғв едилә биләр. Онлар гејд етмишләр ки, базарда 2020-чи илин доггуз ајы әрзиндә мал әти истеһсалынын гијмәтләри артыг 17,5 артыб.

Милли әт емалы Иттифагынын ичрачы директору Јекатерина Лучкина дәгигләшдирди ки, 25 нојабр ајындан етибарән Кәнд Тәсәррүфаты истеһсалчыларында 1 тон үчүн орта гијмәт 243,87 рублу тәшкил едиб ки, бу да 2019-чу илин нојабр ајынын сону илә мүгајисәдә- 8% , 2018-чи илин нојабр ајынын сонунда олдуғундан демәк олар ки, 6% чохдур.

Бу илин октјабрында пәракәндә сатышда мал әтинин 1 килограмы орта һесабла 356,8 рубл тәшкил едиб ки, бу да бир ил әввәл олдуғундан 3% чохдур. Пәракәндә сатышда сүмүксүз мал әтинин гијмәти 1 килограм үчүн 503,4 рубл тәшкил едиб. Истеһлакчылар үчүн мал әти дикәр әт нөвләри илә мүгајисәдә даһа баһалы бир мәһсул олараг галыр. Декабрын 7-дә «Известија» гәзети хәбәр верир ки, сатыш күнүнә бахмајараг русларын истеһлак фәаллығы өтән илләрлә мүгајисәдә 10% азалыб. Ејни заманда, онлајн каналларда алыш-вериш һәчми 14% артыб. Ән чох тәләбат идман маллары, електроника, кејим вә туризм вәрәгәләринә олмушдур.

АБУНӘ-2021

ҺӨРМӘТЛИ ОХУЧУЛАР!

Республика ичтимаи-сијаси гәзети олан «Дәрбәнд» гәзетинә 2021-чи ил үчүн абунә јазылышы давам едир.

Гәзетә рабитә шөбәсиндә вә редаксијада (әкәр редаксијадан јазыларсынызса, онда бу заман гәзетин гијмәти 253,50 рубл олачагдар) абунә јазыла биләрсиниз.

Бир илә – 507,00 рублдур.

Индекс – 1 иллији 63242, 6 ајлығы 51341

«Титаник» ҝәмиси

OceanGate Expeditions ширкәтинин директору Стоктон Раш ҝәлән илин мајындан 1912-ҹи илдә батмыш «Титаник» ҝәмисинә суалты туризм експедисијаларыны һәјата кечирмәји планлашдырыр.

Бу барәдә «Irish Central» билдириб.

АБШ- дан олан бизнесмен һәр илин мајындан сентјабра гәдәр сујун алтындакы ҝәмијә сәјаһәтләр тәшкил едәҹәјини нәзәрдә тутур. О, бу мәгсәдлә беш нәфәр үчүн нәзәрдә тутулмуш шәхси суалты ҝәмидән истифадә едәҹәк.

Експедисијанын суалты һиссәси енмә, објектин мүајинәси вә сујун үзүнә галхма да дахил олмагла, алты-сәккиз саата гәдәр давам едәҹәк.

Һәр турда беш нәфәр – суалты гајығын капитаны, тәдгигатчы алим вә үч турист иштирак едәҹәк.

Мајда АБШ-ын Вирҹинија штатынын федерал һакими өзәл «RMS Titanic Inc» ширкәтинә 1912-ҹи илдә батмыш «Титаник» ҝәмисинин радиоөтүҹүсүнү чыхармаға иҹазә вериб. Мәһз бу апаратын ҝөмәји илә радистләр Ҹек Филлипс вә Һоролд Брајд ҝеҹә ҝәминин ајсберглә тоггушмасы илә бағлы SOS сигналлары верибләр.

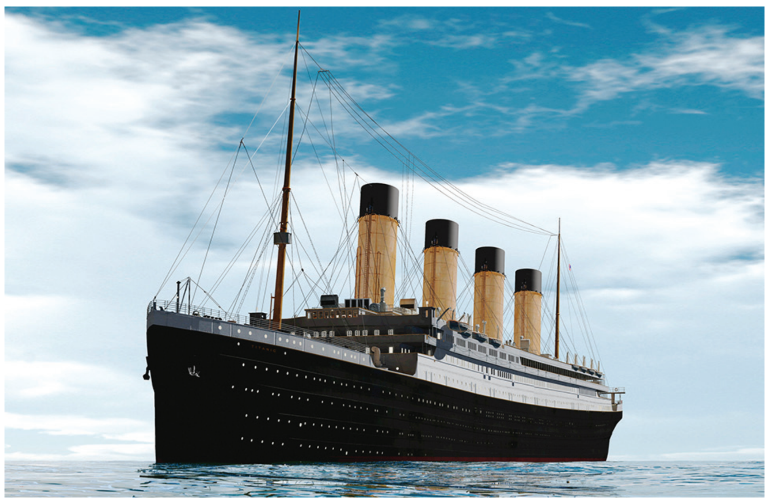

Америкалы гејд едиб ки, ҝәлән илин мајындан ијулуна гәдәр експедисија үзрә јерләрин бир һиссәси еһтијат сахланыб, бу һалда о, «Титаник»и туризм үчүн ҝөрмәли јерә чевирмәк истәмир,лакин тәшәббүсүнүн ҝәлир ҝәтирәҹәјини нәзәрдә тутур. Ҝәмијә суалты сәјаһәтин бир билетинин гијмәти 125 мин АБШ доллары тәшкил едәҹәк.

Енмә јеринә чатмаг сәјаһәтчиләр Канаданын Нјуфаундленд адасындан олаҹаглар.

«White star Line» ширкәтинә мәхсус «Титаник» ҝәмиси 1912-ҹи илин 10 апрелиндә бириҹи рејсинә јола дүшүб. Ҝәми апрелин 15-дә ҝеҹә Шимали Атлантикада ајсберглә тоггушараг батыб. Гәза нәтиҹәсиндә азы 1496 нәфәр һәлак олуб, 712 сәрнишин вә екипаж үзвү хилас олмаға мүвәффәг олуб.

Анамыз Дәрбәнд

Она ҝөз дикәнин, узу гарадыр,
Шаирләри бурда јазыб, јарадыр.
Зејнәбдән сорушсаз, јерин һарадыр.
Дејәр Вәтәни, обасы Дәрбәнддир.

Дәрбәнд та дөврү гәдимдән Озанлар дијары олуб, она ҝөрә дә Дәрбәндә ҝәлән һәр кәс онун ҝөзәллијинә һејран олур. Бәлкә дә бу шәһәрдә инсанлары өзүнә бағламаг үчүн ајры бир сирр вар. Дәрбәндин әвәз олунмајан гәдим диварлары, ҝөрүнүшү илә үрәјә јол тапан дарвазалардыр? Дәрбәндин үстү дағлар, әтәји мави дәниздир. Дәрбәндин башы һәмишә үҹадыр, онун әввәлки ҝөрүнүшүнү инди ретро шәкилләрдә ҝөрүрүк. Амма Дәрбәндин әсил охунмамыш китаб кими мәғрур дајанан, баш таҹы Дәрбәндин үрәји ону ады инҹәдән инҹә чәкилән Нарын-Галасыдыр. Нарын-гала нечә әсрләр боју өз мөһтәшәмлијини горујуб сахлајыр, галадан үзү дәнизә баханда о һүндүр һасарларын

арасындан назлана-назлана сүзүлән Дар-бәнди ҝөрүрсән. Јени гәдим Дәрбәнди, мәсҹидләри, килсәни, булаглары инсаны истәр-истәмәз чох узаг тарихә апарыр. Дәрбәндин адына дастанлар, һәкајәләр, поемалар, бајатылар, шеирләр јазылыб, јазылырда. Амма јенә дә онун сирри елә сирр олараг галмагдадыр. Дәрбәнд үрәкләр шәһәридир, бура ҝәлән һәр кәс өзүнү бу шәһәрин сакини билир. О гәдәр раһат вә ширин һавасы вар ки, ону дујмамаг гејри-мүмкүндүр. Дәрбәнд гәдим, улу, мөһтәшәм шәһәрдир. Дәрбәнд чохмилләтли бир оҹаг олдуғу кими, ону бөјүк бир аиләнин анасы да адландырмаг олар. Мин әсрлик тарихи олан, бу гоҹа шәһәрдә әввәләр «Ленинчи» ады илә фәалијјәт ҝөстәрән инди исә анамыз Дәрбәндин адыны дашыјан «Дәрбәнд» гәзети дә өз фәалијјәтиндәдир. Онун гәдимлији гәдәр олмасада, 100 јашы олан бу гәзет өз гәдимлијини вә ҝөзәллијини горујуб сахлајыр. Дәрбәндин һәр дилдә јазары, сәнәтчиси вар. Дәрбәнд һәм дә мәдәнијјәт оҹағыдыр Бурда Азәрбајҹан Дөвләт Драм Театры, Ләзҝи Дөвләт Мусигили Драм Театры, Табасаран Дөвләт Драм Театры вә Тат Дөвләт Драм Театры фәалијјәт ҝөстәрир. Бу сәнәт оҹагларында, Азәрбајҹан, Русија вә Дағыстан јазычыларынын әсәрләри сәһнәләшдирилир, шаирләр јазыб јарадырлар.

А.МӘММӘДОВА

Дағыстанда дәниз саһилинин мүдафиәси һәјата кечирилир

Дағыстанда дәниз саһилинин мүдафиәси мәгсәдилә Каспијск флотилијасынын миндән чох дәниз пијадасы, 200 һәрби вә хүсуси техника чалышыр. Бу барәдә «Дағыстан» республика информасија акентлији мәлумат вермишдир

Һәрби идарәдән верилән мәлумата ҝөрә, Каспијск дәниз Донанмасы дәниз гошунларынын бир баталјонун тактики групу (БТГ) сәһра сәфәри чәрчивәсиндә Дағыстандакы Аданак дағ силсиләсинә јүрүш етди.

Дәниз пијадалары һәјәҹан сигналы илә галдырылды вә тапшырыглары јеринә јетирмәјә башладылар, онлар база нөгтәсиндән ҹәмләшмә бөлҝәсинә гәдәр, һәрби техника илә јүрүш етдиләр.

«Индики вахтда шәхси һејәт дәниз саһилинин мүдафиәсинә һазырлыг вә десант әлејһинә һәрәкәтләри јеринә јетирмәјә башладылар. Дәниз пијадалары бөлмә командирләринин команда вә мүшаһидә постларыны тәшкил етмиш, јерләшдирмә хәтләри, истеһкамлар, атәш мөвгеләри мүәјјәнләшдирилмишдир»,- дејә мәнбә билдирмишдир.

Мәтбуат хидмәтиндә гејд едилдији кими, саһә чыхышынын әсас вәзифәләриндән бири дә атыҹы силаһлардан, РПГ-7 гумбараатанларынын вә БТР- 82А зиреһли персонал дашыјыҹыларынын, дәстәләрин дөјүш һазырлығы атышмаларынын јеринә јетирилмәсини јохламагдыр.

Дәниз саһилинин мүдафиәси мәгсәдилә һәјата кечирилән бу план һәфтәнин сонуна гәдәр давам едәҹәкдир.

Русијанын ән «раһат» бөлҝәләри адыны алмыш өлкәләр

FinExpertiza бејнәлхалг аудит вә консалтинг шәбәкәсинин аналитик хидмәти өјрәнәрәк Росстат-дан анкет мәлуматларына әсасланыб; Ингушетија, Чеченистан, Дағыстан, Севастопол, Кабардин-Балкарија, Шимали Осетија, Гарачај-Черкесија, Калмыкија, Москва вә Калуга бөлҝәсинин сакинләри јуху, өзүнә гуллуг вә асудә вахт сәрф едә биләҹәк ән чох бош вахта саһибдиләр.

Өзләри үчүн аз вахта саһиб олан руслар исә бу бөлҝәләрин сакинләридир; Магадан бөлҝәси, Мари Ел, Твер бөлҝәси, Һәштәрхан бөлҝәси, Бурјатија, Удмуртија вә Перм бөлҝәсидир.

Утерянный аттестат №00518001617419 об основном общем образовании, выданный Рукельской СОШ им. Н.С. Ахмедова в 2019 году на имя Шахнамазовой Севили Акифовны, **считать недействительным.**

Башсағлығы

«Дәрбәнд» республика иҹтимаи-сијаси гәзетинин колективи Дәрбәнд рајону, Дәрбәнд вә Дагестанскије Огни шәһәрләринин һәрби комиссары

АДИЛ ГУЛИЈЕВИН

вахтсыз вәфаты мүнасибәтилә кәдәрләндикләрини билдирир, мәрһумун аиләсинә, онун доғмаларына вә јахынларына дәрин һүзнлә башсағлығы верир.

Аллаһ рәһмәт еләсин!

Баш редактор әвәзи
Т.Г. ӘЛӘКПӘРОВ

Мәсул катиб
А.А.АҒАКИШИЈЕВА

Шөбә редактору:
Т.Т.ҺАҸӘЛИЈЕВ

Мүхбирләр:
Һ.Һ. КӘРИМОВ
С.П.ҜҮЛМӘҺӘММӘДОВА
А.Г.МӘММӘДОВА
Ҝ.Г.БАБАЈЕВА
Н.А.ГУЛИЈЕВ

Еһм оператору
А.Ј.АҒАКИШИЈЕВА

Баш мүһасиб
М. И.РӘҺИМОВА

РЕДАКСИЈАНЫН ВӘ НӘШРИЈЈАТЫН ҮНВАНЫ:

368600, Дағыстан Республикасы, Дәрбәнд шәһәри, Ленин күчәси, 37
тел.-факс (240) 4-73-59,
факс (240) 4-74-33
www.derbend.ru
(E-mail: gazetaderbend@mail.ru)
Телефонлар: баш редактор 89894856030, үмуми шөбә 89280562728

«Типографија-М» ММҸ-дә чап едилиб.
Индекс 368600
Мәтбәәнин үнваны
Дәрбәнд шәһәри,
С.Гурбанов күчәси, 25
Телефон: 4-50-76

Гәзетин чапынын кејфијјәти барәдә мәтбәәјә мүраҹиәт едә биләрсиниз.

Рабитә, информасија технолоҝијалары вә күтләви коммуникасијалар саһәсиндә нәзарәт үзрә Федерал хидмәт (Роскомнадзор).
Күтләви информасија васитәләринин гејдијјаты һаггында
Шәһадәтнамә
ДР үзрә рабитә, информасија технолоҝијалары вә Күтләви коммуникасијалар саһәсиндә нәзарәт үзрә Федерал хидмәт идарәси.
ПИ № ТУ05-00349 01 декабр 2016.

Материалларда ҝедән фактлар үчүн мүәллифләр мәсулијјәт дашыјырлар. Мүәллифләрин мөвгеји илә редаксијанын мөвгеји ујғун ҝәлмәјә биләр.

Индекс: 1 иллији 63242
6 ајлығы 51341
Чапа имзаланды:
10. 12. 2020.
Фактики олараг 9.30
Саат 10.00
Тираж 2000
Сиф. №